

OBRтни VESTNIK

STROKOVNI LIST ZA POSPEŠEVANJE OBRTI IN ZAŠČITO OBRTNIŠTVA DRAVSKE BANOVINE

»OBRтни VESTNIK«, SPLOŠNO VELJAVNO IN NEODVISNO GLASILO OBRTNIŠTVA DRAVSKE BANOVINE, IZHAJA 1. IN 15. V MESECU // STANE CELOLETNO DIN 40.—, POLLETNO DIN 20.—, POSAMEZNA ŠTEV. DIN 2.—, // ZAKLJUČEK REDAKCIJE 10. IN 25. V MESECU. // NEFRANKIRANI DOPISI SE NE SPREJEMAJO. // ROKOPISI SE NE VRAČAJO. //

»OBRтни VESTNIK« PRINAŠA OBJAVE, RAZGLASE IN VESTI VSEH OBRTNIH ORGANIZACIJ IN UPRAVNIH OBLASTI KRALJEVINE JUGOSLAVIJE TER NAJVAŽNEJŠE VESTI IZ INOZEMSKEGA OBRTNIŠKEGA SVETA. // UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, NOVI TRG ŠTEVILKA 5. // PONATISI DOVOLJENI Z NAVEDBO VIRA. // TELEFON 35-23 //

XX. LETNIK.

V LJUBLJANI, DNE 1. OKTOBRA 1937.

STEV. 19.

Kako pojmujejo merodajne oblasti idejo obrtniške organizacije

Na neki skupščini okrožnih odborov je predstavnik banske uprave podal splošen referat o pomenu okrožnih odborov, ki vsebujejo idealne misli glede potrebe in nalog obrtniških organizacij. »Okrožni odbori niso nova tvorba, novo je vsaj za naše območje ime in deloma nov je delokrog. Prednice okrožnih odborov so bile Zveze obrtnih zadrug, ki so bile prostovoljne organizacije. Na teritoriju dravske banovine sta obstajali dve deželni zvezi. Ob kodifikaciji novega obrtnega zakona, se je koristno delovanje teh zvez upoštevalo ter v želji, da bi se to delo raztezalo na vse obrtništvo, ustvarila prisilna zveza vseh obrtniških združenj v obliki okrožnih odborov. V času, ko se vse organizira, ne more in ne sme obrtništvo ostati neorganizirano. To v splošnem obrtništvo tudi uvideva in ni načelno proti okrožnim odborom. Nasploh so se pojavila le glede števila okrožnih odborov, glede finansiranja in delokroga. Zato se mora razbistriti pojem okrožnih odborov in pojasniti njih naloge. Predvsem je treba ugotoviti, da okrožni odbori niso nikaka zbornica ali od zbornice odvisna ekspozitura, niso tudi nikaka oblast, marveč so v bistvu združenja z razširjenim delokrogom. Če bi bil edini problem obrtništva šušmarstvo, potem bi se moglo reči, da to delo lahko opravljajo združenja sama in okrožnih odborov ni treba. Toda obrtniških problemov je mnogo več, da le omenimo kolektivne pogodbe, minimalne mezde, mednarodne pogodbe, predpise glede industrije, čigar razvoj globoko posega v krog obrtniških interesov, progresivno organiziranje delavstva, strokovna izobrazba obrtništva, obrtno-nadaljevalno šolstvo, razstave itd. To so problemi, ki jih posamezna združenja že z ozirom na omejeno teritorialno območje in na notranji ustroj ne morejo reševati. Tudi morajo oblastva po predpisih obrtnega zakona v mnogih slučajih vprašati obrtništvo za mnenje. Kako bi se moglo to mnenje zanesljivo izposlovati, če ni nobene skupne zveze med raztresenimi združenji? Treba je torej dobro organizirane povezanosti, če bi naj prišla volja obrtnikov do izraza in veljave. Trenutno je najbolj pereče vprašanje finansiranja okrožnih odborov, ki je res v nevzdržnem stanju. Temu bo treba radikalno odpomoči, pri čemer pa si je treba predočiti načelo, da mora vsekakor obrtništvo svoje organizacije samo vzdrževati, kakor to store vsi drugi stanovi in ne morejo obrtniki pričakovati, da bodo neobrniki prispevali k finansiranju obrtniških organizacij.«

Ze iz tega vidimo torej, kako pojmujejo oblasti idejo matičnih obrtniških organizacij kot edinega in pravega obrtniškega parlamenta, ki ga ne more nadomestovati majhno število obrtniških zastopnikov v Zbornici. Popolnoma umestne so besede, da si mora vsak stan sam vzdrževati svoje organizacije. Toda pomisliti je treba, da je obrtni stan onemogel pod težo bremen, ki jih mora prenašati. Desetletja in še danes je obrtnik oni, ki mora samo dajati, ne da bi zato kaj prejemal. V vseh kulturnih državah, kjer se vlada po socialnih vidikih, so državne uprave uvidele, da je obrtnik prvi, ki zasluži danes najizdatnejšo pomoč od vseh držav. Države finansirajo zavode za pospeševanje obrti, podpirajo posameznike in obrtne organizacije, da bi se dvignil kulturni nivo in splošno blagostanje med obrt-

9. oktobra bo potekla druga obletnica tragične smrti blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Uedinitelja. Šele sedaj spoznavamo, kako veliko žrtev je sam položil z lastnim življenjem na oltar naše velike domovine. S to svojo žrtvijo je tudi nas zadolžil in obvezal, da vsak po svoji moči stojimo ob strani njegovemu sinu kralju Petru II., ter mu ob njegovi polnoletnosti izročimo močno in trdno Jugoslavijo, katero bomo z lastnim življenjem branili in zvesto čuvali.

Ustanovitev balkanskega obrtniškega instituta

V smislu sklepa XVI. skupščine glavne obrtniške zveze v Beogradu je bila pred kratkim konferenca uprave in predstavnikov bolgarskega obrtništva. Konferenci je predsedoval g. Vlada Marković, prvi podpredsednik zveze, od bolgarske obrtniške zveze pa predsednik Ivan Vekilov, Georgi Janev in Todor Pločev. Konferenca je sklenila, da se osnuje balkanski obrtniški

institut. Izbran je paritetni odbor, ki bo vodil vse posle do izvolitve odbora. Ta odbor mora sestaviti pravilnik in program dela ter vse predpriprave za sklicanje širšega sestanka, ki se bo vršil 14. novembra t. l. ob priliki kongresa bolgarskih obrtnikov v Sofiji. Ko bo sprejeta uprava, bodo pozvane obrtne zveze balkanskih držav, da pristopijo kot članice.

Ob 100 letnici rojstva ustanovitelja slovenskega združništva inž. Mihe Vošnjaka

Pred sto leti se je v Šoštanju rodil inž. Miha Vošnjak. Skupno s svojimi brati je bil prvi, ki je spoznal važnost gospodarske osamosvojitve. Leta 1881. je ustanovil Celjsko posojilnico. Nastajale so ob njegovem krepkem sodelovanju tudi v drugih manjših krajih močne kreditne zadruge, ki so našega malega človeka branile pred izkoriščanjem tujerodnih mogotcev. Njegova zasluga je, da je naše ogroženo slovensko ljudstvo rešilo lastno grudo in je zaustavljalo prodiranje tujcev.

Ker je bilo treba komaj oživljeni slovenski kreditni organizem povezati, je ustanovil že l. 1883. v Celju Zvezo slovenskih posojilnic, ki je bila prva jugoslovenska zadruga matica. Miha Vošnjak je po mestih še nadalje usta-

navljal, kjer se je pokazala potreba, posojilnice po vzorcu Schulze-Delitscha, po podeželju pa takozvane raifajznovke. Najvažnejša naloga vseh slovenskih zadrug je bila, ohraniti med ljudstvom narodno zavest.

Leta 1884. je ustanovil zadrugi list »Zadruga« in tiskarno »Zadrugo tiskarno« v Celju. Inž. Miha Vošnjak se je pozneje preselil v Gorico. Umril je kot begunec v Svici l. 1920.

Ob stoletnici njegovega rojstva se mora posebno slovensko obrtništvo s hvaležnostjo in pieteto spominjati njegovega velikega dela, s katerim je pripravil našo osvoboditev, celokupno naše malo produktivno gospodarstvo pa je s svojim delovanjem neposredno ohranil in dvignil na sedanjo stopnjo.

T. G. Masaryk

S smrtjo bivšega prezidenta Masaryka Osvoboditelja ni izgubila samo Čehoslovaška svojega borca za svobodo in največjega državnika nego tudi svet, osebnost, ki je določala smernice svetovni politiki. Za njim žaluje ves kulturni svet, kajti v njem je imel svojega najboljšega predstavnika. Njegovo demokratsko mišljenje je izviral iz lastnega življenja, ki je izšlo iz skromnih razmer. Oče je bil kočijaž. Ko je dovršil osnovno šolo, se je nekaj časa učil pri ključavničarju, pozneje pri kovaču. Toda tudi tu ni ostal dolgo. Sedaj je šele pričela doba njegovega učenja, v kateri se je povzpел do najvišjih duhovnih moči. T. G. Masaryk je bil kot človek, kot državnik in kot mislec, mž svetovnega slovesa.

Bodi večna slava velikemu Slovanu in človeku!

Na izraze sožalja, ki ga je Zveza obrtnih društev izrekla v imenu svojega članstva preko tukajšnjega konzula vsemu bratskemu češkoslovaškemu narodu, je g. konzul odgovoril sledeče: Prejmite, prosim, mojo iskreno zahvalo za izraze Vašega sožalja v tem težkem trenutku in v neizmerni žalosti, katero je preživljal češkoslovaški narod, ko se je poslavljaj od svojega naj-

ništvom ter bi se obrtniška proizvodnja dala prednost pred industrializacijo.

Z ozirom na to smo prepričani, da bo po izjavah zastopnika banske uprave država tudi v bodoče imela v svojem načrtu več smisla za procvit naših matičnih organizacij, čigar dosledni program je vse za gospodarski povdiv obrtniškega stanu.

večjega in najboljšega sina. Češkoslovaški narod in ostane večno hvaležen za veliko ljubezen in spoštovanje, katero je izkazal v težkih trenutkih bratski slovenski narod in cela Jugoslavija njegovemu velikemu prezidentu-Osvoboditelju. Ljubil Vas je enako kot svoj lastni narod.

V Ljubljani se je sestavil odbor za postavitev spomenika Masaryku.

Ko se je predsednik T. G. Masaryk preselil kot predsednik na Hradčane, so prihajale prošnje trgovcev in dobaviteljev za naslov dvornih dobaviteljev. Vsem je rad ustregel, le praškim krojačem ne, češ, da ne bi bilo lepo, da si daje delati obleke drugod in ne tam, kjer je naročal mekoč na kredo.

Mezdna gibanja

Kljub določeni uredbi o kolektivnih pogodbah, ki določa, da se v slučaju spora med delodajalcem in delojemalcem sestavi arbitražni odbor, ki naj medsebojna nesoglasja reši pred nastopom stavke, se očitvidno ta uredba ne izvaja, kajti v zadnjem času nas prese- nečajo razni mezdni spori, pri katerih delavstvo zahteva ugoditev svojih zahtev s stavkami. Smatramo, da to ni lojalna način posredovanja, med delojemalcem in delodajalcem - obrtnikom, kajti obrtnik je vedno prvi, ki svojemu delavstvu skuša ugoditi in mu olajšati življenjski položaj. Žal se stavljati industrijsko delavstvo v isto vrsto z ostalim strokovnim delavstvom. Ker je mali producent odvisen od svojih malih naročil, je zato tudi obrtnik pri takih mezdnih sporih najbolj prizadet. Zato naj bi se v bodoče izogibalo vsakih sporov ter skušalo mirnim potom doseči sporazum, ki je za mirno in uspešno delo v vsakem slučaju dosegljiv.

Da se hitro in zanesljivo orientirate! Kaj nam prinašata novega zadnja dva tedna?

× Po daljšem odmoru, je imel odbor za postavitev spomenika kralju Aleksandru v Ljubljani zopet sejo, na katero pa je prinesel od nekoč že popolnoma dokončne osnutke, ne da bi se zato sploh informirala javnost, ki je prispevala za spomenik, ali da bi se pritegnilo k sodelovanju naše umetnike, ki so v prvi vrsti poklicani da povedo svoje mnenje. Večji del določene vsote dveh milijonov, je namenjena za razna stavbena dela in regulacijo večjega stavbenega kompleksa, ki se bi imenoval Južni trg. Tudi razna obrtniška dela niso bila razpisana, kot je običaj, nego enostavno oddana raznim ponudnikom pod roko. Proti temu moramo obrtniki najodločneje protestirati, kajti odbor s takim delom ni pokazal, da mu sme ves narod, ki je prispeval za spomenik, zaupati brez vsake kontrole. Tudi osnutek spomenika ne odgovarja cilju. Blagopokojnega Kralja so upodobili kot rimskega imperatorja, oblečenega v rimsko togo. Pokojni kralj živi v spominu svojega ljudstva kot preprost vojak, ki se je boril za svobodo svoje domovine in ne kot zavojevalec. Zato bi bila skrajna neokusnost, ako bi se dovolilo postavitev takega spomenika.

× V rojstnem kraju pisatelja Ivana Tavčarja, v Poljanah nad Škofjo Loko, mu je bil postavljen prvi spomenik.

× Železnice so v Sloveniji najbolj obremenjene. Tako pravi statistika, ki navaja za l. 1936. 8,425.288 potnikov napram 8,248.514 v Beogradu. In vendar ima ljubljanska železniška direkcija samo 1,146 km proge, beograjska pa 2,644 km. Na teritoriju ljubljanske direkcije pride na enega uslužbenca 1076 potnikov, na teritoriju beograjske pa samo 471. Temu primeren je tudi zaslužek naših železnic toliko večji. In vendar bodo pričeli te dni v Skoplju graditi nov kolodvor, ki bo veljal 20 milijonov din, dočim bomo morali mi zopet v »boj« za ureditev najprimitivnejšega ljubljanskega kolodvorskega vprašanja.

× V upravi italijansko-jugoslovenske zbornice na Reki sta med ostalimi Fran Gorjanc, lesni trgovec iz Kranja in Avgust Praprotnik, predsednik Ljubljanskega velesejma.

Močna stanovska zavest je najtrdnější temelj organizacije

× Narodna skupščina se bo verjetno sestala v drugi polovici oktobra.

× V tovarni Tivar je bilo odpuščenih večje število delavcev.

× Nova izdaja jugoslovenskih znamk bo v kratkem izšla.

× Regulacija struge Ljubljanice skozi našo prestolnico je letos dovršena. Regulacijska dela so zahtevala velike gmotne žrtve.

× Avstrija je uvedla nedeljske povratne karte, ki veljajo od petka do torika, z znižanjem 50%. Turistična viza za 30 dnevno bivanje stane 18 din.

× Odplačevanje kmečkih dolgov

Denarni zavodi so doslej prijaviili PAB 651.155 dolžnikov z ca. 2.8 milijarde dinarjev dolga. Svoje obveznosti so poravnali doslej povečini mali dolžniki. Ostali, čigar dolg znaša preko 25.000, čakajo na rešitev svojih prošenj za znižanje dolga, ker bi v tem slučaju plačali znižano anuiteto. Mnogo je dolžnikov, ki upajo na znižanje za 50%, zato bi bilo potrebno, da se prej rešijo te prošnje in se še le potem izvaja prisilno izterjevanje. To bi bilo začasno v korist tudi ostalim produktivnim slojem.

Vsem cenjenim naročnikom!

Da nam bo mogoče list redno izdajati in ga ohraniti na tej višini, prosimo vse cenjene naročnike, da takoj poravnajo ostank naročnine. Naš naslov je: Uprava »Obrtnega vestnika«, Ljubljana, ček. rač. 10.860.

Prispevajete v tiskovni sklad!

Protesti vsega obrtništva so naperjeni proti oblastem, ki ne upoštevajo pritožb proti šušmarstvu

Radikalni ukrep obrtništva v Splitu

Radi protesta proti oblastem, ki ne spoštujejo obstoječih naredb, ki regulirajo razna obrtniška vprašanja, so sklenile uprave obrtnih organizacij v splitskem okrožju, da odlože svoje funkcije. Kot poslednji opomin je bila preteklo nedeljo sklicana anketa z najvažnejšo nalogo: da naroči oblastem najstrožje postopanje proti šušmarstvu in nelojalni konkurenci. Na anketi so bile zastopane vse instance oblastev. Na koncu je bila s strani sreskega načelstva izražena obljuba, da se o v bodoče proti prekršiteljem o. z. najstrožje postopalo in to na prijave združenja. Vse prijave, ki jih bodo obrtniki predložili združenju, morajo biti potrjene od dveh očividcev. Istočasno je bilo urejeno vprašanje obrtne policije v Splitu, ki bo stalno nadzorovala šušmarstvo in druge slične delikte proti interesom obrti celote. Banska uprava je obljubila nameščenju uradnih oseb za to službo.

Šušmarstvo je pri nas še bolj razvito. Zaman prosijo združenja krajevne oblasti, da pomagajo legalnemu obrtništvu v boju proti šušmarstvu in nelojalni konkurenci. Združenja se trudijo in žrtvujejo mnogo, da zbirajo podatke o šušmarstvu ter jih prijavljajo sreskim načelstvom. Toda mesto, da bi se takoj po ugotovitvi oblast zavzela za obrtnika, običajno celo štiti

šušmarja. Bodisi po nalogu sreskih načelstev ali kakorkoli, zasleduje žandarmerija člane združenj ter izdaja imena ovaditeljev. V slučaju, da se legalni obrtnik pregreši proti zakonu, tedaj sreska načelstva hitro postopajo proti legalnemu obrtniku. Da legalni obrtnik slučajno nima kake formalnosti v redu, tedaj to že zadostuje, da ga občutno kaznujejo. Šušmar uživa popolno zaščito in lahko nemoteno dela. V mnogih krajih, tako nam poročajo obrtniki, naročajo vsi državni uradniki pri šušmarju. Zakaj, ne bo težko uganiti, zato ker dela šušmar ceneje! Pridemo zopet na staro pesem, ki se vedno in vedno ponavlja. Uradništvo s svojimi plačami pogostokrat res ne more pošteno vzdrževati svoje družine, iskati mora kakorkoli izhoda, pa četudi se samo pregreši proti zakonu. Zato bi bila tu dolžnost države, da poseže vmes. Obrtniki zahtevamo svoje pravice, ki so nam zagotovljene z zakonom in raznimi uredbami.

Zahtevamo najodločneje, da se proti šušmarjem izvaja povsod enako stroga kontrola in da se sreska načelstva zavzamejo za prošenje svojih davkoplačevalcev, sicer bodo tudi naši obrtniki primorani, da se v smislu gornjega slučaja poslužijo radikalnejših sredstev.

Vse se giblje, samo mi še čakamo!

Konferenca zbornic v Beogradu

Kot smo že poročali, je zasedala v Beogradu od 16. do 18. septembra konferenca naših gospodarskih zbornic. Ljubljansko zbornico je zastopal generalni tajnik Ivan Mohorič, ki je imel tri referate. Tekom debate so bila obravnavana vprašanja sanacije naše denarne politike, prispevanja v cestne fonde ter razne trgovske zadeve. Končno je konferenca sprejela resolucije glede neupravičenega obratovanja in krošnjarnjenja, glede izpremembe sestave davčnih in reklamacijskih odborov, glede zastaranja naknadnih zahtev iz službenega odnošaja, glede navodil za sestavo občinskih in banovinskih proračunov ter zastaranja taksnih prekrškov. Nekateri referati, ki bi obrtnike najbolj zanimali, to je vprašanje konkurence v kaznilnicah in o obrtnem šolstvu, niso prišli na dnevni red radi preobširnega gradiva.

Z ozirom nato, da je naša taksna zakonodaja silno nejasna in komplicirana, poleg tega tudi obsežna, je mnogo naših gospodarskih ljudi v nepravilnih, ker se ne morejo znajti v taksnih predpisih. Zato naj bi se čl. 33 taksnega zakona, odstavek 3. spremenil sledeče: Brez ozira na predpise prejšnjih odstavkov zastara pravica za izterjavo takse v 10 letih, ko je taksna dolžnost nastala.

Druga resolucija govori o spremembi sestave davčnih in reklamacijskih odborov v tem smislu, da morajo ti poznati razmere davčnih zavezancev. Se-

dani odbori imajo prevelik okoliš. V bodoče naj imajo vsi kraji iz območja enega davčnega odbora, v katerih je nad 30 davčnih zavezancev, po enega člana in enega namestnika v davčnem odboru. Istotako bi se določalo člane reklamacijskega odbora, katere bi volila zbornica. Na razprave bi bili pozvani člani odbora v dotičnem kraju, o katerih davčnih zavezancih bi se razpravljalo. — Posebno važno je za obrtnike in druge delodajalce zastarjenje terjatev iz službenih odnošajev. Obrtni zakon ne določa dovolj jasno glede zastaranja terjatev za redne plače in za odškodnino za nadurno delo. Vedno češči so spori, v katerih zahteva delavec izplačilo plače, zlasti pa odškodnino za nadurno delo, celo za deset let nazaj. Delodajalci so v takih slučajih v kaj mučnem položaju. Zato naj bi pri polnem varovanju pravic delavcev bilo izdano določilo o predmetnem zastaranju. Načrt te uredbe je že eno leto pri ministrstvu za trgovino in industrijo.

Značilna je tudi resolucija glede pobijanja šušmarstva in krošnjarnstva, ki pravi: Nezakonito krošnjarnstvo in druge oblike šušmarstva so se silno razpasle in sicer pred očmi oblastev. To nevarno širjenje brezpravnega dela je posledica slabotnega in nepravilnega uporabljanja veljavnih zakonskih predpisov po upravnih oblasteh, deloma pa tudi nejasnega položaja krošnjarnstva v posameznih okrajih naše države.

Zborovanje jugoslovenske ženske zveze

Zahtevam za zvišanje prejemkov javnim in državnim nameščencem se pridružuje tudi obrtništvo

Velika beda, ki narašča iz dneva v dan v družinah državnih uslužbencev, je dala povod jugoslovenski ženski zvezi, da je sklicala v četrtek 16. septembra v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani javno zborovanje pod devizo »Za našo družino«. Predsednica JZZ ga. M. Govekarjeva je vodila zborovanje, ki

je sprejelo sledečo resolucijo:

»Žene, zbrane na zborovanju 16. septembra, zahtevamo: da se prejemki javnim nameščencem, upokojevcem in delavcem zvišajo, tako da bodo primerini dostojnemu življenjskemu minimumu in da si bodo mladi nameščenci lahko ustvarili družino; da uradništvo zopet

dobi družinske doklade za ženo in otroke; da dobe draginjske doklade vsi javni nameščenci in poročene nameščenke.

V imenu Zveze obrtnih društev je bila prečitana solidarnostna izjava: »Glasom poročil obstoja namera, da se bodo prejemki državnih nameščenec zvišali, toda ne tako, da bi bili primerini za življenjski minimum. Ker zvišanje uradniških prejemkov ne narekujejo zgolj eksistenčni interesi uradnikov in njihovih družin, marveč tudi obči interesi, med tem v prvi vrsti interesi malih pridobitnih slojev in z njimi obrtništva, je nujno potrebno, da se prejemki državnega nameščenstva zvišajo na življenjsko stopnjo, da se vrnejo rodbinske doklade za ženo in zvečajo rodbinske doklade za otroke. Uveljavi naj se zopet uredba o draginjskih dokladah iz leta 1932. — Z akcijo za zvišanje prejemkov državnih uslužbencev se solidarizirajo nečeta druga stanovska združenja in organizacije.

Neki humoristični dnevnik v Ljubljani je hotel zahtevo in izvajanja izjave Zveze ovreči, češ obrtnik danes pa čni upravičen, da zahteva še nadaljnjo izboljšanje svojega položaja. Po tem listu je to trditev povzel še neki drugi ljubljanski popoldnevnik. Omejujemo se zaenkrat samo na to ugotovitev ter pripominjamo, da s takim poročanjem tudi sebi škodi, ker obrtniki se bodo odslej dobro premislili, predno bodo še nadalje podpirali tak list in tako politiko.

Beograjski mednarodni vzorčni sejem

Poset slovenskih obrtnikov

Ko so se pred leti pričeli pojavljati glasovi o predpripravi za prireditev mednarodnega sejma v Beogradu, je marsikdo dvomil o uresničenju te zamisli gospodarskih krogov naše prestolnice. Tudi na merodajnih mestih, v začetku ni bilo mnogo navdušenja za to gospodarsko prireditev velikega obsega. Toda trdna volja in nemejena vztrajnost sta premagali vse zapreke.

Z mrzlično naglico so se razvijala vsa širokopotezno zasnovana dela in skoro preko noči je bila naša jugoslovenska gospodarska javnost postavljena pred gotovo dejstvo. V zadnjem trenutku, ko je bil popoln uspeh sejma očividno, so se pridružili tudi oni krogi, ki še tik do končne dovršitve niso upali na uspešno izvedbo. Vsi razstavniki prostori so bili popolnoma zasedeni. Razstavo si je ogledalo 450.000 posetnikov.

K zunanemu ugledu beograjskega semnja so pripomogle impozantne zgradbe sijajnih razstavnih paviljonov Čehoslovaške, Rumunije, Italije in Madžarske. Lega raz-

stavišča je tudi zelo posrečena, takoj preko impozantnega mostu proti Zemunu se širi tik leve obale po nekoč močvirnatem polju. Do pomladi bodo zgradili svoje paviljone še Nemčija, Francija, Grčija in Bolgarija. Beograjski sejem bo torej eden bodočih stalnih sejmov za ta del Evrope. Poleg ljubljanskega in zagrebškega sejma, bo še beograjski vršil svoj blagodejni vpliv na izboljšanje našega gospodarstva.

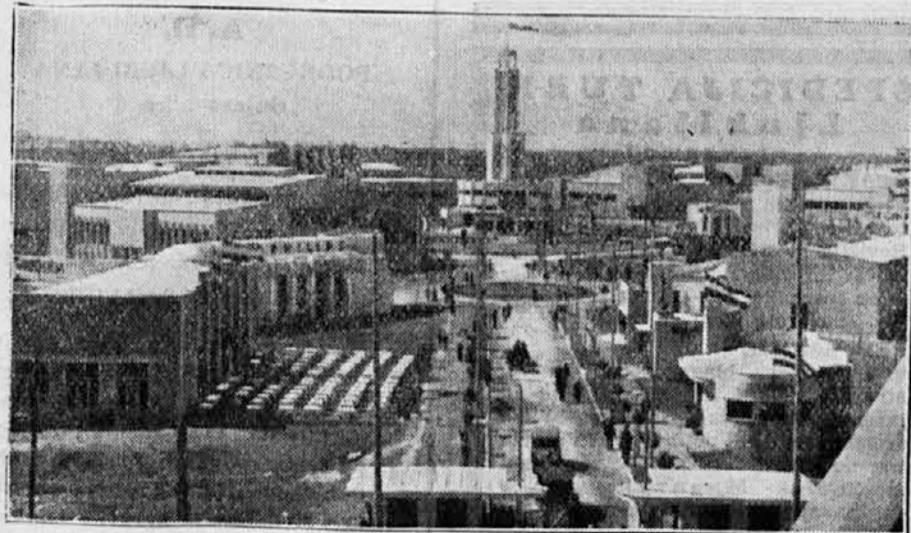
Zadnje dni razstave je posetila razstavo večja skupina slovenskih obrtnikov, med njimi zbornični podpredsednik in dvanajst svetnikov. Goste iz Ljubljane so pričakovali na kolodvoru predstavniki beograjskih obrtnikov. Takoj po prihodu so si slovenski obrtniki ogledali beograjski sejem, odkoder so, kot izjavljajo, odnesli najlepše vtise. Ogledali so si še obrtno zbornico, Zanatsko banko in ostale obrtne ustanove. Prirejena je bila tudi skupna konferenca v dvorani obrtne doma. V času bivanja v Beogradu so bili slovenski obrtniki sprejeti pri ministru g. Vrbaniću. Posebna deputacija mu je izrazila težnje slovenskega obrtništva.

Prvi kongres damskih krojačev in krojačic v Zagrebu

29. avgusta se je vršil prvi kongres v Zagrebu. Kongres je v svojih resolucijah zahteval, da se za žensko krojaštvo zahteva brezpogojno dovršitev redne učne in pomočniške dobe ter pomočniški in mojstrski izpit, da se nadalje zahteva, da se absolventke ženskih obrtnih šol še eno leto uče kot vajenke, polagajo pomočniški izpit ter služijo tri leta kot pomočnice. Glede šušmarstva je kongres ponovil znane zahteve obrtništva. Resolucija zahteva znižanje pridobinskega odstotka 10, 8 in 6, od čistega zaslužka na 8, 66 in 4%. Zanimiva je zahteva, da dobe ženske obrtnice tudi pasivno volilno pravico v vseh stanovskih in drugih ustanovah, kjer je še nimajo. Vprašanje eotne strokovne zveze za celo državo je bilo predmet živahne debate, ki se je zaključila s tem, da se nalaga ženski krojaški sekciji Zveze hrvatskih obrtnikov v Zagrebu, da najmanj enkrat letno skliče enake kongrese.

Iz življenja skupnega združenja v Rogatcu

Najpomembnejši obrtnik rogaškega okraja je bil pok. g. Gutman Alojzij, mizarski mojster v Rogatcu, ki je bil preko 30 let voditelj in načelnik združenja. Krajevna in najpomembnejša obrt je izdelovanje brusov. Ta prosta obrt obstoja preko 100 let, ter je bila zadnjih 70 let že dobro vpeljana. Posebno dobro je uspevala zadnja leta pred vojno. Rogaški brusni so priznani kot najboljši v vseh naših sosednjih državah. Sankcije proti Italiji so razvoju obrti zelo škodovali, tako da zadnje čase rapidno propada. Najznačilnejši izdelovatelji brusov so Bauman Emanuel, Hermetter Albin, Jelovšek Berta, Mordelj Josip, Oplotnik Metod in Sporn Josip.

JOZE KARLOVSEK:

Umetnostna obrt

SODOBNI SLOG

Omara, narejena iz navadnega in nepooblanega mehkega lesa, je pusta in nelepa, čeprav ima morda še tako razkošno obliko. Da utegne ugajati razvajenemu okusu in očesu, jo moramo vsekako še okrasiti. Nekdaj so ljudje okraševali pohištvo tako, da je bilo na njem polno profilov, okvirov in različne rezbarije, kar vse je predstavljalo precejšen del zgodovine. Motivi so bili zneseni skupaj z vseh strani in vetrov, da si niso imeli skoraj nobene prave zveze s stvarno obliko predmeta. Razen tega je bilo takšno pohištvo dokaj drago, na njem pa se je vsak čas to ali ono odkrušilo in še prah se je rad nabiral na njegovih negladkih ploskvah.

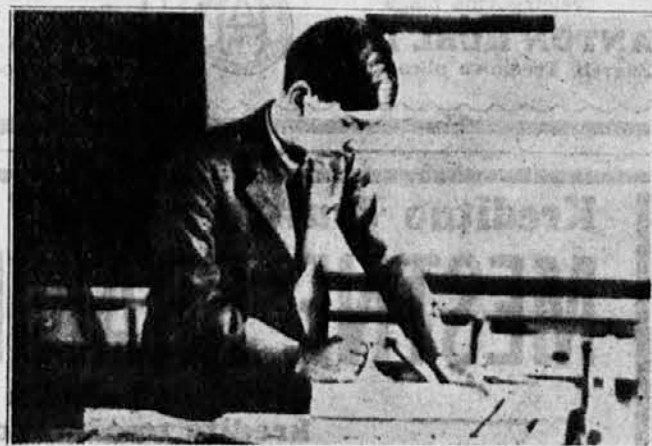
Sodobno pohištvo ustreza dosti bolj smotrnemu nameru, zakaj njegove oblike se prilagajujejo praktični potrebi in tehniki lesa, medtem, ko se vsa nepotrebna šara docela opušča. Ploskve pohištva so gladke, da jih moremo brez težave snažiti, a nepotrebni okraski nas ne motijo pri stvarni obliki. Kljub vsemu temu pa je pohištvo vendarle še slej ko prej okrašeno, in sicer z dragocenejšo prevleko lesa, ki učinkuje z lepimi rastni ukrasno na ploskvi. Nadaljnji činitelj je loše (politura), ki podeli pohištvu lep lesk in lepo gladkost. Primeren barvni ton daje naposled

še vsi celoti različen izraz in ustrezno skladnost v obsegu finih oblik.

Načel, ki se nareja po njih sodobno pohištvo, nam ni treba hoditi vedno proučevati v Paris ali nemara še kam drugam, saj se lahko zgledujemo nad marsikaterim kosom pohištva iz domače preteklosti. Že na prvi pogled skrinje, ki jo kaže priobčena slika, se vidi, kako ima skrinja posamezne deske pritrjene in kakšen je njihov namen. Skrinja nima nobene ukrasne kulisne arhitekture ali upodobljenih naravnih motivov, ki bi zakrivali stvarne in lepe ploskve, sami pa silili v ospredje. Da ne bi bila skrinja puščobna, jo je mizar ali pa vaški umetnik tudi okrasil, toda po svoje. Skrinje ni preobložil z nepotrebni rečmi, pač pa je dekorativno okrasil njene ploskve, da so postale mičnejše. Ker ni imel ne plemenitega lesa in tudi ne finega lošča in prikladne barve, si je moral pomagati s tistim, kar mu je bilo na uporabo. Ene deske je ukrasil s križnimi črtami in druge s krožnimi motivi, ki sami na sebi sicer ničesar ne predočujejo, vendar pa ploskev samo enakomerno lepšajo. Tako tvorijo razno okrašene desčice slikovitost, kakor pri sodobnem pohištvi, kjer se menjajo smeri več kosov furnirja. Skrinja z enoličnim okrasom na eni deski in ritmom drugačnega okraska na vsaki drugi deski je podobna naši stari ali belokrajinski narodni pesmi.

Po povedanem je sodobno pohištvo precej sorodno z našim primerom, kolikor gre pri tem za oblikovanje in okra-

ševanje. Pohištvo z mnogimi profili in nabitki in različnimi okraski, ni potemtakem vedno izdelano v slovenskem slogu, ker so vse nepotrebne reči na njem bolj ali manj samo tuja navlaka, ki se ne sklada vselej s slovenskim preprostim in finim okusom. (Dalje sledi)

Nj. Vel. kralj Peter II. v delavnici

Obrtništvu Poljanske doline

Obrtno društvo Poljanske doline, (občine Trata, Oslica, Javorje in Poljana) s sedežem v Gorenji vasi, tem potem sporoča vsem članom, da je uprava na svoji zadnji seji sklenila, da bodo prejeli »Obrtni vestnik« brezplačno. Zato naj svojega glasila ne vračajo. Uprava se je odločila za to z namenom, da se med članstvom ustvari tesnejša skupnost, več zaupanja v naše skupno delo in spoznavanje splošnih potreb slovenskega obrtnika.

Tovariši, mnogo je med nami obrtnikov, ki bi radi naročili svoje glasilno. Žal jim današnji gospodarski položaj tega ne dopušča. Čeprav se zavedajo, da jim je lastno glasilno nujno potrebno. Zato se uprava našega društva zaveda, da je s tem mnogo storila svojemu članstvu.

Zaradi težkih gmotnih razmer marsikdo že obupuje in nima nobene volje za sodelovanje v svojem stanovskem društvu in razumevanja za njegova stanovska stremjenja. To je popolnoma napačno stališče. Ravno v najtežjih časih nam je društvo in lastno glasilno najbolj potrebno. Zato bodo vsi tovariši, ki žele, da se z lastnim delom dvignemo, v bodoče bolj zamožavestno podpirali delo svojega društva. Oklenili se bodo pa tudi trdno svojega glasila ter ga vsestransko podpirali.

Da bo imela priliko tudi širša javnost spoznati naše delo, do odslej Obrtni vestnik izložen na dveh javnih prometnih mestih, in sicer v Poljanah na hiši gostilne g. Tavčarja, v Gorenji vasi pa pri tov. Šorliju.

Obrtnikom, prijateljem in širši javnosti sporočamo, da bo v Poljanah v nedeljo, 10. oktobra, društvena prireditev »Vinska trgatega«. Vabljeni vsi!

70 letnica uglednega obrtnika

70-letnico praznuje 13. oktobra g. Konrad Kvartič v Laškem. Slavjenec je ugleden krojaški mojster in posestnik, mož dela in poštnjak znan daleč naokoli kot soliden obrtnik. Rodil se je 13. oktobra 1867.

v Velenju, kjer se je izučil svoje obrti pri svojem očetu. Kot je bil nekoč običaj, je tudi on prehodil mnogo sveta, da se je izpopolnil v svoji stroki. Leta 1895. se je naselil za stalno v Laškem, kjer je še danes eden najstarejših obrtnikov, čislán in spoštovan od vseh slojev. Veliko zaslug si je pridobil pri Gasilskem društvu in Obrtnem društvu v Laškem, katerega član in odbornik je že dolgo let.

S svojo soprogo Pepino je vzgojil 5 otrok. Sin Ernest je vzoren Sokol, vedno v prvih vrstah. Kakor je pri Sokolu delaven, tako je tudi desna roka svojemu očetu. Hčerka Lojzka je izučena krojačica ter ravno tako agilna pobornica obrtniškega stanu. Hčerka Anči je poročena s trgovcem in posestnikom g. Fasswaldom, Pavla z inž. Sušteršičem, Frida pa je uradnica.

Odličnemu obrtniku naše čestitke.

Prvi začetki poslovanja gospodarske zadruga ključavničarskih mojstrov

Zadnji teden so se vrstili neprestano širši in ožji sestanki ter seje novoustanovljene gospodarske zadruge ključavničarskih mojstrov. Odziv k pristopu je velik ter člani tekmujejo med seboj, kdo bo več prispeval in tako pripomogel, da bo zadruga prestala prve in najtežje zapreke. Najbolj razveseljivo pa je dejstvo, da preveva te prve pionirje naše bodoče gospodarske matice močna zavest in trdno prepričanje, da mora njihovo delo prinesiti koristne sadove. Tovarištvu in pravilno pojmovanje skupne vzajemne zadrugne misli sta najmočnejša stebra dobre zadruge. Nikomur ni do materialnih dobičkov! V složnem delu, da bomo vsi za enega, eden za vse, le tako si bomo zavedni ključavničarski mojstri rešili svoje eksistence. Najbolj žalostno je, da smo vsi vedeli, kje nas prav za prav čelvelj žuli, nismo se pa do tega trenutka, ko smo stali že vsi tik na robu pogube, zavedali svoje nesreče. Nikjer ni bilo take nesloge, osobito, ko se je šlo za pošten zaslužek, kot ravno pri ključavničarjih. To našo neslogo so izkoriščali razni podjetniki, ki so mnogo naših tovarišev spravili v propast. Prijateljski stiki med nami bodo vse dosedanje krivice izbrisali. Zato ni za nikogar ovire, da ne bi pristopil k nam in še bolj ojačil našo hrbtenico.

Pravila so registrirana pri sodišču, tudi finančna plat je zagotovljena. Vse ostalo bo premostil naš optimizem in močna vera, ki je zmožna, da prestavlja gore. Z zaupanjem zremo v našo zadrugo, ki pričinja poganjati že prve korenine globoko v zemljo, čez leto bomo imeli že lepo razraščeno in košato drevo, ki bo vsemu ključavničarstvu v ponos, ostalim strokam pa za vzgled. Ob stoletnici rojstva očeta slov. zadrugne misli inž. Mihe Vošnjaka nam bodo njegova idealna načela še bolj živo stopila v ospredje. Kot ljudje razuma bomo brez oklevanja izkoristili njegove življenjske nazore in izkušnje, ker vemo, da je to edino orožje, ki nam še preostaja v boju za naš lasten obstoj.

Najmoderneje urejena lekarna
Dr. G. PICCOLI
Ljubljana, nasproti »Nebočniku«
Velika zaloga tuzemskih in inozemskih specialitet. Oddaja zdravila na recepte za vse bolniške blagajne. Priporoča malinovec, pristen, naraven na malo in veliko.

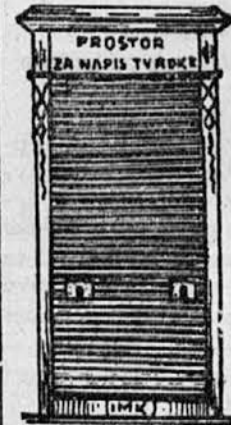
IGNACIJ MAJNIK

SPLOSNO STROJ. KLJUČAVNICARSTVO
KRANJ — BLEIWEISOVA ULICA ST. 29
Rač. post. hran. št. 16.061 — Telefon št. 79

PRVO PODJETJE

NA GORENJSKEM

za napravo jeklenih valjnih zastorov
nudi specialno na
pravo valjnih zastorov
kakor tudi vsa v to stroko spadajoča popravila

Izdeluje tudi ogrodja za sončne pulte, škarjasta omrežja, štedilnike, železna vrata, okna itd.

Izdelava prvovrstna! Cene zmerne! Postrežba solidna in točna!

JUGOGRAFIKA

IZDELUJE KLISEJE VSEH VRSI
tiskovna in založna družba z o. z.
LJUBLJANA, Sv. Petra nasip št. 23

MALI OGLASI

Mali oglasi trgovskega značaja se računajo po 50 par beseda, Oglasi socialnega in posredovalnega značaja beseda 25 p. Najmanjši znesek 15 oz. 10 D.

PRI ISIJASU, križnih bolečinah, slabem krvnem obtoku, vsled napornega dela popuščajočih in razdraženih živcev, kronično otežkočeni stolici itd., se priporoča E. M. Stropnik, chiropraktik in osteopath, Maribor, Tattenbachova ul. 24. Trajni uspeh! Pojasnila neobvezna!

ČEVLJARJI, naročajte »Čevljarstvo revije« za jesen in zimo pri obrtniškem društvu v Ljubljani. Cena 30 dinarjev.

Mali oglas — velik uspeh!
Oglašuj v Obrtnem vestniku

ŠPEDICIJA TURK

Ljubljana
prevzema:

OCARINJENJE

vseh uvoznih in izvoznih pošilk in to hitro, skrbno in po najnižji tarifi. Revizija po njej deklariranega blaga in vse informacije brezplačno. — Telefon inter. 24-59 — Vilharjeva c. 33 (nasproti nove carinarne)

PREVAZANJE

vsakovrstnega blaga, bodisi kuriva, strojev, selitve itd. v Ljubljani in izven Ljubljane z vozovi kot tudi s tremi avtomobili po dve, tri, in sedem ton nosilnosti. — Telefon Interurban št. 21-57 — Masarykova c. 9 (nasproti tovor. kolodvora)

Krojači!

Pri nabavi vsakovrstnega blaga za moške obleke, kakor tudi podloge in pribora, Vas bodo najbolj vestno in pri najugodnejših cenah postregli pri:

Ceško-jugoslovenska veletrgovina blaga

ANTON HÜBL D. D.

Zagreb, Trenkova ulica št. 7

Kreditno društvo

MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE

dovoljuje posojila na menice in kredite v tekočem računu vsem kredita zmožnim osebam in tvrdkam

Težave izdelovalcev umetnih mineralnih vod

Odkar je postalo sodavičarstvo svobodna obrt, so nastale med članstvom dokaj žalostne razmere. Dočim so bili sodavičarji močno povezani med seboj in so si zaslužek tovariško delili, je nastala med njimi sedaj ostrá, nelojalna konkurenca, ki se poslužuje vsakega sredstva, samo da pride do skromnega zaslužka. Sadovičar je odvisen štak samo od zaslužka tekom poletja, letos je bil zaslužek še toliko slabši, ker je bilo precej hladno vreme. Potrošnja sodavice in drugih umetnih mineralnih vod pa občutno zmanjšuje velika propaganda za naravno mineralno vodo. Večja gostilniška podjetja si skušajo sama izdelovati umetne mineralne vode, tako da samostojnega izdelovalca mineralnih vod kmalu ne bo več. Skrajno neokusno je, da nekateri gostilničarji pritiskajo na izdelovalce sodavice, tako da morajo del svojega zaslužka pustiti pri dotičnem gostilničarju, kateremu oddajajo svoje izdelke, češ ta sodavičar pri meni več »zapije« kot pa drugi, zato bom pri njem jemal.

Križev pot čevljarja

Dne 7. oktobra l. 1934. je bilo v veliki dvorani hotela Union javno zborovanje v okviru akcije »Svoji k svojim«, ki ga je priredila Narodna odbrana. Na tem zborovanju je poročal tudi zastopnik čevljarjev, čevljarjski mojster Franc Kristan iz Siške. Njegov govor je bil v glavnem naperjen proti tuji čevljarjski industriji, posebno proti tvrdki Bat'a, ki ima pod imenom Jugoslovenska delniška družba v Jugoslaviji svojo tvornico v Borovem in izdeluje letno okrog 5 milijonov čevljev.

Kristan je zatrjeval, da je zaradi Bat'evoga poslovanja in njegovih metod v nevarnosti domača čevljarstva obrt in industrija, da Bat'a ni pošten nasprotnik, ker je uvedel tak sistem, ki ubija obrtništvu. Trdil je, da Bat'ev gospolarski in socialni sistem odklanja po vsem svetu, ker ga smatrajo za gospodarsko in socialno zlo. Med drugim je omenjal, da vse države sčitiijo interese svojega prebivalstva, le pri nas se je s pojavom Bat'ev zanesel v že itak preveliko produkcijo konkurenčni boj, v katerem Bat'a z velikansko kapitalistično močjo izriva in gospodarsko uničuje na stotine domačih, pridnih in delavnih obrtnikov, delavcev in njih družin. Nadalje je zatrjeval Kristan, da je Bat'eva koncesija nepopolna, ker govori le o izdelovanju gumijastega blaga, ne pa tudi o izdelovanju usnatih čevljev. Bil je mnenja, da Bat'evi čevlji po svoji kakovosti niso poceni, ker so slabo izdelani in je uporabljeno zanje le najslabše usnje. Zaradi tega so se uprle tudi delavske zbornice in energično protestirale proti vnezenjenju Bat'ev v Jugoslaviji, toda brezuspešno.

V celoti je tedaj po zborovanju prinesel ta Kristanova izvajanja »Pohode«. Tvrdba Bat'a je po svojem ljubljanskem zastopniku dr. Francu Frlanu vložila proti Kristanu tožbo zaradi prestopka po čl. 10. zakona o pobijanju nelojalne konkurence in zaradi prestopka klevete v smislu §§ 297. in 301. k. z. V glavnem je Bat'a obtožil Kristanova izvajanja, da Bat'a ni pošten nasprotnik, da njegov socialni in gospodarski sistem odklanja po vsem svetu kot največje socialno in gospodarsko zlo, da je Bat'a tujec, kateremu je jugoslovensko le maska in dobrodošla pretveza za dobiček, in naposled še, da Bat'evi čevlji glede kakovosti niso poceni.

Kristan je vložil po svojem zastopniku dr. Stanku Lapajnetu obširen zagovor, v katerem je ponudil dokaz resnice. Spor, ki je nastal med obema strankama, je izzval dolgotrajen sodni postopek, v katerem sta obe stranki izkazali velikansko vztrajnost za razčiščenje tega vprašanja, obenem pa nakopičili sodni akt tako močno, da je že ob razpravi lani v januarju mogel ugotoviti sodnik dr. Rus, ki je imel prvi v rokah to zadevo, da je akt že preresel 100 strani. Bat'ovo tožbo je namreč sodišče že pred dvema letoma pomladj zavrnilo, ker da tvrdka Bat'a ni upravičena tožiti, ker so se po Kristanu izrečni očitki nanašali le na Jana Bat'o osebno kot na lastnika Bat'evih tvornic, ne pa na tvrdko, ki je protokolirana v Jugoslaviji. To razodbo pa je prizivno sodišče razveljavilo in vso zadevo vrnilo v ponovno razpravo sreskemu sodišču z utemeljitvijo, da se mora šele v sodnem postopanju ugotoviti, v koliko gre za Bat'o osebno in v koliko za Bat'o d. d. kot jugoslovensko tvornico.

V teku postopanja je nato Kristan predložil sodišču mnenja raznih trgovskih in delavskih zbornic ter stališča raznih držav glede Bat'ev. Predlagal je tudi, naj se k spisom pribavijo razne obsodbe upravnih oblasti, ki so kaznovale poslovodje raznih podružnic zaradi nelojalne konkurence. Nadalje je predložil poročila raznih občinskih zborov Bat'e d. d., iz katerih naj bi bilo razvidno, da je pri družbi skoraj 100% udeležen tuj kapital. Končno je še predlagal, naj se po zaslišanju izvedencev ugotovi kakovost Bat'evih obutve, oziroma, da so čevlji Bat'evoga proizvođa kljub navidezno nizkim cenam vseeno predragi, ker so izdelani iz slabega materiala.

Na podlagi tega zagovora je bilo potem več razprav in sta bila pri zadnji zaslišanju tudi dva izvedenca iz čevljarstva stroke, ki sta podala neugodno mnenje o kakovosti Bat'evih proizvodov, katere je podjetje samo predložilo.

Proti pomenu tega izvedeniškega mnenja pa je ugovarjal zastopnik Bat'ev dr. Frlan, češ, da sta oba zaslišana strokovnjaka kot čevljarstva obrtnika na razpletu stvari zainteresirana, da pa tudi nista zadostna strokovnjaka in ne moreta podati mnenja o industrijski izdelavi čevljev

(Konec prihodnjic)